

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

วรรณคดีจีนเรื่องสุขहुจ้วน¹ (水滸傳 Shuǐhǔ Zhuàn)² หรือชื่อฉบับแปลภาษาไทยว่าซ้องกั๊ง³ เป็นหนึ่งใน "สี่ยอดวรรณกรรม" (四大奇書 Sì dà qíshū) ในสมัยราชวงศ์หมิง(ค.ศ.1368 - 1644)เช่นเดียวกับเรื่องสามก๊ก(三國演義 Sānguó Yǎnyì) ไชอิ้ว(西遊記 Xīyóu Jì) และบุปผาในกุณทีทอง(金瓶梅 Jīnpíng Méi) วรรณกรรมทั้งสี่เรื่องนี้มีฉบับแปลเป็นภาษาไทยแล้วทั้งสิ้น

เรื่องซ้องกั๊งแปลเมื่อปีพุทธศักราช 2410 (ค.ศ 1867) ซึ่งตรงกับช่วงปลายสมัยราชวงศ์ชิงของประเทศจีน)ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อำนวยการแปลโดยสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งเป็นสมุหพระกลาโหม ดังที่กล่าวไว้ในย่อหน้าแรกของหนังสือเรื่องซ้องกั๊งว่า "วันศุกร์ เดือนสี่ แรมห้าค่ำ จุลศักราชพันสองร้อยยี่สิบเก้า ปีเถาะ นพศก ๗พัน๗ ที่สมุหพระกลาโหมมีพระประสาทสั่งให้แปลพงศาวดาร มีตอนหนึ่งชื่อจุยฮือ คือซ้องกั๊ง ออกเป็นคำไทยไว้เป็นเรื่องราวบ้านอ่านฟังเล่นเหมือนเล่านิยาย" (ซ้องกั๊ง เล่ม 1, 2514: 1) ซึ่งจุยฮือในที่นี้ก็คือสุขहुจ้วนนั่นเอง

¹ ในที่นี้จะทับศัพท์ชื่อ Shuǐhǔ Zhuàn ฉบับภาษาจีนว่าสุขहुจ้วน การถอดเสียงคำว่า Shuǐhǔ Zhuàn ตามหลักของ Hànyǔ pīnyīn (ดูสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัยข้อ 1 ประกอบ) ควรถอดเสียงเป็นภาษาไทยว่า นวยहुจ้วน แต่ในที่นี้จะถอดเสียงว่า สุขहुจ้วน เพื่อให้ถอดเสียงอ่านได้สะดวกสำหรับคนไทยทั่วไป

² คำว่า Shuǐhǔ แปลว่าบึงน้ำ คำว่า Zhuàn แปลว่าบันทึก เนื่องจากเรื่องราวของสุขहुมีฉากที่มันของเหล่าวีรบุรุษอยู่ที่เขาเหลียงซาน ซึ่งล้อมรอบด้วยบึงน้ำ จึงเรียกสถานที่นั้นว่าบึงน้ำ

³ ซ้องกั๊ง สำเนียงจีนกลางอ่านว่าซ่งเจียง เป็นชื่อตัวละครเอกซึ่งเป็นผู้นำของเหล่าวีรบุรุษในเรื่องสุขहुจ้วน ในสมัยราชวงศ์หมิง สุขहुจ้วนมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ซ่งเจียง ปัจจุบันฉบับที่มีชื่อว่าซ่งเจียงนั้นไม่มีปรากฏแล้ว(Qiu Zhènshēng, 1992: 92)

สมเด็จพระยาพราหมณ์ราชานุภาพได้ทรงกล่าวไว้ในตำนานเรื่องสามก๊ก
(เจ้าพระยาพระยาพระคลัง(หน), 2515: 8)ว่า

...ลักษณะการแปลหนังสือจีนเป็นภาษาไทยแต่โบราณ(หรือแม้จนชั้นหลังมา) อยู่ข้าง
ลำบาก ด้วยผู้รู้หนังสือจีนไม่มีใครชำนาญภาษาไทย ผู้ชำนาญภาษาไทยก็ไม่มีใครรู้
หนังสือจีน การแปลจึงต้องมีพนักงานเป็นสองฝ่ายช่วยกันทำ ฝ่ายผู้ชำนาญหนังสือ
จีนแปลความออกให้เสมือนจดลงแล้วผู้ชำนาญภาษาไทยเอาความนั้นเรียบเรียงแต่ง
เป็นภาษาไทยให้ถ้อยคำและสำนวนความเรียบร้อยอีกชั้นหนึ่ง เพราะฉะนั้นจึงต้องมีผู้
ซึ่งทรงความสามารถเช่นกรมพระราชวังหลังและเจ้าพระยาพระคลัง(หน)เป็นต้น จน
เมื่อชั้นหลังสมเด็จพระบรมมหาศรีสุริยวงศ์เป็นผู้อำนวยการแปล ท่านผู้อำนวยการ
การบางทีจะไม่ได้เป็นผู้แต่งภาษาไทยเองทุกเรื่อง แต่เห็นจะต้องสันนิษฐานทักท้วงแก้ไข
ทั้งข้อความและถ้อยคำที่แปลมากอยู่ ข้อนี้พึงสังเกตได้ในหนังสือเรื่องพงศาวดาร
จีนที่แปลนั้น ถ้าเป็นเรื่องที่ผู้มีบรรดาศักดิ์สูงอำนวยการแปล สำนวนมักดีกว่าเรื่องที่
บุคคลสามัญแปล แต่สำนวนแปลคงจะไม่สู้ตรงกับสำนวนที่แต่งไว้ในภาษาจีนแต่เดิม
เพราะผู้แปลมิรู้สันหัดทั้งภาษาจีนและภาษาไทยรวมอยู่ในคนเดียวเหมือนเช่นแปล
หนังสือฝรั่งกันทุกวันนี้...

ด้วยเหตุนี้ จึงน่าที่จะศึกษาว่าสำนวนแปลภาษาไทยเรื่องซ้องกั๋งนั้น “จะไม่สู้
ตรงกับสำนวนที่แต่งไว้ในภาษาจีนแต่เดิม” อย่างไรบ้าง

1.2 สมมติฐานของการวิจัย

1. สำนวนแปลในเรื่อง ซ้องกั๋ง แตกต่างจากสำนวนในต้นฉบับภาษาจีน
เรื่องสุขहुจ้วน
2. สาเหตุของความแตกต่างมาจากภูมิหลังทางวัฒนธรรมประเพณี ความคิด ความเชื่อของคนจีน วัตถุประสงค์ในการเขียน ตลอดจนพัฒนาการของเรื่องราวของต้น
ฉบับภาษาจีน ซึ่งแตกต่างจากจากภูมิหลังทางวัฒนธรรมประเพณี ความคิด ความเชื่อ
ของคนไทย ตลอดจนวัตถุประสงค์และปัจจัยในการแปลของฉบับภาษาไทย
3. เรื่องสุขहुจ้วน มีระดับความละเอียดซับซ้อนของเรื่องราวมากกว่า แต่
เรื่องซ้องกั๋งก็สามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวในภาพรวมได้เหมือนกับสุขहुจ้วน

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนภาษาของสุยหู่จ้วน ซึ่งเป็นต้นฉบับภาษาจีนกับซ่งกิง ซึ่งเป็นฉบับแปลภาษาไทย ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร
2. วิเคราะห์และหาสาเหตุที่มาของความแตกต่าง

1.4 ขอบเขตในการวิจัย

เรื่องสุยหู่จ้วนเป็นนิยายจีนโบราณที่มีความหลากหลายของต้นฉบับมากที่สุดเรื่องหนึ่งของจีน กล่าวคือมีทั้งฉบับ 70 ตอน 100 ตอน 115 ตอน และ 120 ตอน ส่วนฉบับภาษาไทยเมื่อเทียบจากเนื้อความของเรื่องแล้วจะมีเนื้อหาเทียบเท่ากับฉบับ 100 ตอน ในการวิจัยครั้งนี้จึงยึดถือฉบับ 100 ตอนเป็นหลัก ในการเปรียบเทียบจะคัดตอนที่เป็นเรื่องราวของอู่ซง* (武松 Wǔsōng) จำนวน 10 ตอน ความยาว 77 หน้า มาทำการศึกษาวิจัย ทั้งนี้เนื่องจากเห็นว่าอู่ซงเป็นตัวละครเด่นในสุยหู่จ้วนซึ่งคนไทยรู้จักและรู้เรื่องราวของเขาคือเป็นผู้ที่ฆ่าเสือด้วยมือเปล่า เป็นตัวละครเอกตัวหนึ่งซึ่งเป็นเสมือนหนึ่งตัวแทนของบรรดาวีรบุรุษในเรื่อง นอกจากนั้นเรื่องราวของอู่ซงซึ่งมีทั้งสิ้น 10 ตอนนี้ยังสามารถแยกตอนออกมาเป็นเรื่องราวของอู่ซงเพียงคนเดียวได้ จึงคัดเฉพาะเรื่องราวดังกล่าวมาศึกษาเปรียบเทียบ

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

1. ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล
2. แปลและเปรียบเทียบข้อมูล
3. วิเคราะห์ข้อมูล
4. ประมวลและสรุปผลการวิจัย

* อู่ซง หรือ มู่สงในฉบับแปลภาษาไทย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. แนะนำวรรณคดีประเภทนิยายคลาสสิกของจีนเรื่องสุขทุกข์อันให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นในหมู่นักอ่านชาวไทย
2. เป็นแนวทางในการศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมแปล ซึ่งแปลจากต้นฉบับภาษาจีนเป็นภาษาไทยต่อไป

1.7 เครื่องหมายและสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

1. ชื่อคนและชื่อสถานที่ในเรื่องจะยึดต้นฉบับภาษาจีนเป็นหลัก โดยจะถอดเสียงอ่านเป็นภาษาจีนกลางตามระบบ 汉语拼音 (Hànyǔ pīnyīn) ซึ่งเป็นระบบสัทอักษรที่ใช้เป็นทางการในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ดังนี้

สัทอักษรแทนเสียงพยัญชนะ 24 เสียง

b(ป) ⁵	p(ผ,พ)	m(ม)	f(ฝ,ฟ)	d(ต)	t(ถ,ท)	n(น)	l(ล)
z(จ)	c(ช,ฉ)	s(ส,ซ)	zh(จ)	ch(ช,ฉ)	sh ⁶ (ฉ,ซ)	r(ร)	j(จ)
q(ช,ฉ)	x(ซ)	g(ก)	k(ข,ค)	h(ห)	ng ⁷ (ง)	y ⁷ (ย)	w ⁷ (ว)

⁵ ในวงเล็บคือเสียงพยัญชนะและสระภาษาไทย ที่เทียบได้กับเสียงของสัทอักษรในระบบ Hànyǔ pīnyīn

⁶ เสียง sh ออกเสียงคล้ายเสียง sh ในภาษาอังกฤษ ในที่นี้จะใช้ตัวอักษร ฉ แทนเสียง sh แต่ในกรณีที่ไม่สามารถผันเสียงวรรณยุกต์โดยใช้ตัว ฉ ได้ ก็จะใช้ตัว ซ แทน โดยจะมีจุดใต้ตัว ซ เป็นเครื่องหมายแสดงดังนี้ ซ

⁷ เสียงพยัญชนะ ng ในภาษาจีนกลางใช้เป็นพยัญชนะสะกดเท่านั้น ส่วนเสียง y และ w เป็นเสียงพยัญชนะกึ่งสระ ใช้เขียนแทนเสียงสระ i และ u ตามลำดับเมื่อเป็นเสียงสระผสมซึ่งอยู่ในตำแหน่งต้นพยางค์ และใช้เขียนไว้หน้าสระเดี่ยว i และ u ตามลำดับเมื่อไม่ได้ปรากฏร่วมกับเสียงพยัญชนะอื่น นอกจากนี้ยังเขียน y ไว้หน้าเสียงสระ ü ทั้งที่เป็นสระเดี่ยวและสระผสมเมื่อไม่ได้ปรากฏร่วมกับเสียงพยัญชนะอื่น

สัทอักษรแทนเสียงสระ 24 เสียง

1. สัทอักษรแทนเสียงสระเดี่ยว 8 เสียง

a(อา)	o(อัว+โอ)	e(เออ)	i(อี, อี, อือ)
u(อุ)	ü(อู + อึ)	er(เออร์)	ê(เอะ)

2. สัทอักษรแทนเสียงสระผสม 16 เสียง

ai(ไอ, อาย)	ei(เอ+อี)	ao(เอา, อาว)	ou(โอ+อู)
ia(อี+อา)	ie(อี+เอะ)	io(อี+โอ)	ua(อัว+อา)
uo(อัว+โอ)	ue(อู+เออ)	üa(อู+อึ+อา)	üe(อู+อึ+เอะ)
iao(อี+อา+โอ)	iou ⁸ (อี+โอ+อู)	uai(อู+อา+อี)	uei ⁸ (อู+เอ+อี)

เครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์ 4 เสียงในภาษาจีนกลาง

- เสียงหนึ่ง (ออกเสียงคล้ายเสียงตรีในภาษาไทย)
- เสียงสอง (ออกเสียงใกล้เคียงกับเสียงจัตวาในภาษาไทย)
- เสียงสาม (ออกเสียงไม่ใกล้เคียงกับเสียงวรรณยุกต์ไทยเสียงใดเลย โดยจะออกเสียงต่ำในตอนแรกแล้วจะผันเป็นเสียงสูงในตอนท้าย)
- เสียงสี่ (ออกเสียงใกล้เคียงกับเสียงโทในภาษาไทย)

การแสดงเครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์ในระบบถอดเสียงภาษาจีนกลางนี้ จะต้องเขียนเครื่องหมายไว้เหนือรูปสระ หากสระนั้นเป็นสระผสมก็จะเขียนเครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์ไว้เหนือรูปสระที่เป็นสระหลัก

2. ข้อความที่ผู้วิจัยแปลจากฉบับภาษาจีนเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับฉบับภาษาไทยในบทที่ 3 จะพิมพ์ด้วยตัวหนาเอียง และข้อความที่ยกมาเปรียบเทียบในแต่ละตอนนั้นจะให้ป็นภาษาจีนไว้ในภาคผนวก ข โดยเรียงตามลำดับของข้อความที่อ้างถึงในบทที่ 3

3. ข้อความที่ยกมาจากฉบับแปลภาษาไทยเพื่อนำมาศึกษาเปรียบเทียบในบทที่ 3 จะพิมพ์ด้วย ตัวบางเอียง

⁸เสียงสระผสม iou และ uei ตามระบบการเขียนสัทอักษรจีน กำหนดให้เขียนเป็น iu และ ui ตามลำดับ เมื่อปรากฏร่วมกับพยัญชนะอื่น

4. ส่วนที่เป็นจุดเน้นในการเปรียบเทียบในแต่ละตัวอย่างจะใช้การขีดเส้นใต้ บางหนึ่งเส้น

5. ชื่อตัวละครและสถานที่ที่กล่าวถึงในบทที่ 3 ที่มีใช่เป็นเนื้อความที่ยกมาจากฉบับแปลภาษาไทย จะเขียนเสียงอ่านที่ถอดเสียงเป็นสำเนียงจีนกลาง โดยจะวงเล็บชื่อตัวละครและสถานที่ในฉบับแปลภาษาไทย^๑ กำกับไว้เฉพาะในส่วนของการเปรียบเทียบ และให้รายชื่อเหล่านี้เป็นตัวอักษรจีนและเสียงอ่านภาษาจีนกลางเทียบกับเสียงอ่านในฉบับแปลภาษาไทยไว้ในภาคผนวก ค

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑ จากการสอบถามนักแปลชาวจีนแห่งชมรมไทยศึกษาซึ่งเป็นชมรมของชาวไทยเชื้อสายจีน ได้ข้อมูลว่าชื่อตัวละครและสถานที่ในชองกิ่งออกเสียงอ่านใกล้เคียงกับสำเนียงจีนฮกเกี้ยน ดังนั้นผู้จัดทำฉบับภาษาไทยที่ชื่อชองกิ่งนั้น น่าจะแปลโดยชาวจีนฮกเกี้ยนในสมัยนั้น